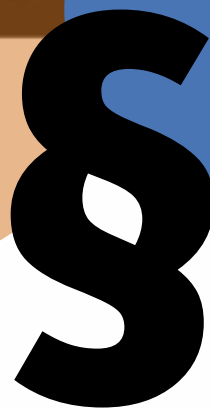

Mina rättigheter som placerad med NPF

En skrift till dig som är placerad i familjehem, HVB eller SiS institution och som har en eller flera neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) som adhd, autism, Tourettes syndrom eller språkstörning.

Alla människor, oavsett ålder och diagnos är värda lika mycket. Alla andra barn har rätt att växa upp i trygghet och att få vara delaktiga i sina egna liv.

Här kan du läsa mer om vilka rättigheter du har när du är placerad i familjehem, HVB och/eller SiS-institution: inför en placering, under en placering och efter en placering.

1	Mina rättigheter INFÖR EN PLACERING	3
	Vem kan placeras?	3
	Vem bestämmer om vård enligt LVU	3
	Inför en placering	4

2	Mina rättigheter SOM PLACERAD	5
	Du har rätt att vara delaktig	5
	Om du behöver hjälpmedel	5
	Vård och behandling	6
	Din rätt att må bra	6
	Kontaktperson via socialtjänsten	6
	Särskilt kvalificerad kontaktperson	7
	Dina rättigheter vid övergrepp, hot och våld vid placering	7
	Utbildning	9
	Tvångsåtgärder	10
	Vem pratar jag med när något känns fel eller fungerar dåligt?	10

3	Mina rättigheter EFTER AVSLUTAD PLACERING	11
	Du har alltid rätt att:	11
	Din rätt till eget boende	11
	Din rätt till habilitering efter placering	12
	Din rätt till utbildning eller sysselsättning efter placering	12

1 Mina rättigheter **INFÖR EN PLACERING**

Vem kan placeras?

Utgångspunkten är att barn ska bo tillsammans med sina föräldrar. Både barn och föräldrar har rätt att få stöd att bo tillsammans och klara vardagen. En funktionsnedsättning får aldrig vara orsak till en placering. Har du en funktionsnedsättning ska du istället få stöd att klara vardagen där stödet behövs.

Om barnets behov motiverar det och om föräldrar och barn går med på det, kan socialtjänsten placera barnet utanför det egna hemmet. I vissa fall kan barn och unga också placeras utanför hemmet med tvång, det vill säga utan att föräldrar och barn går med på det. Då beslutas placeringen enligt Lagen om vård av unga (LVU).

Anledningen till att ett barn eller en ungdom blir placerad i familjehem, HVB eller SiS-hem kan bero på omständigheter kopplade till barnets omgivning. Det kan exempelvis vara att föräldrarna eller vårdnadshavaren brister i omsorgen eller att det finns missförhållanden i hemmet, exempelvis våld eller missbruk. Barn och unga kan också behöva placeras på grund av sitt eget riskbeteende, till exempel missbruk eller kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende. Ensamkommande barn som kommer till Sverige utan vårdnadshavare behöver också placeras.

Unga över 18 år med missbruk som inte samtycker till frivillig vård, kan i vissa fall placeras enligt Lag om vård av missbrukare (LVM).

Vem bestämmer om vård enligt LVU

Socialtjänsten utreder vilka behov du har. Sedan lämnar man en begäran om tvångsvård till förvaltningsrätten som fattar beslut om omhändertagandet.

I akuta lägen kan socialnämndens ordförande besluta om ett omedelbart omhändertagande, med förvaltningsrätten måste bekräfta det i efterhand. Ett beslut om placering kan alltid överklagas. Av beslutet framgår hur du gör det.

Socialnämnden ska följa upp vården och var sjätte månad pröva om du fortfarande behöver vård eller om den ska upphöra. Om vården ska fortsätta ska vårdplanen uppdateras och du har rätt att vara delaktig i det.

Inför en placering

Om du ska placeras i familjehem eller HVB-hem ska du få vara med och påverka hur vården ska se ut. Om du placeras enligt LVU blir delaktigheten mer begränsad, men även då ska socialtjänsten samarbeta med dig och dina vårdnadshavare. Det är också viktigt att socialtjänsten samarbetar med de som du är placerad hos och andra som du har kontakt med, exempelvis BUP, skola eller Habilitering.

När någon ska placeras på ett familjehem, HVB eller SiS-hem ska socialtjänsten skriva en planering för tiden i hemmet. Det kallas för vårdplan. Planen ska utgå från dina behov och göra det möjligt för dig att följa vården och förstå varför du blir placerad. Socialtjänsten har ansvar för din vårdplan och ska regelbundet titta på och göra om den om det behövs. Det är viktigt att du förstår vad som är formulerat i vårdplanen. Du har också rätt att vara med och påverka vad som står i din vårdplan.

Du har rätt att:

- ▶ Veta varför du ska bo i ett familjehem, HVB eller SiS-hem
- ▶ Vara med när man planerar saker som gäller dig,
- ▶ Anpassningar utifrån dina behov, t ex anpassad information, hjälpmedel m.m. (se inforuta nedan)
- ▶ Säga vad du tycker och känna dig lyssnad på.

Om du är över 15 år

Om du är över 15 år så får du säga ja eller nej till det som socialtjänsten föreslår. Det betyder att socialtjänsten bara får besluta om frivillig placering enligt socialtjänstlagen om både du och din vårdnadshavare godkänner det. Du har rätt till anpassad information som gör att du förstår vad det är du ska säga ja eller nej till.

Om det är beslutat att du ska få LVU-vård kan du placeras även om du säger nej till det. Man ska då ändå försöka ta hänsyn till dina önskemål.

Är du över 15 år har du också rätt att:

- ▶ Självsöka hos socialtjänsten om det du tycker du behöver.
- ▶ Överklaga beslut som socialtjänsten fattar om dig.

Rätt till information

I samband med att du ska flytta till familjehem, HVB eller SiS-hem har du rätt att få följande information från socialtjänsten:

- ▶ Kontaktuppgifter till den socialsekreterare som handlägger ditt ärende.
- ▶ Kontaktuppgifter till tillsynsmyndighet (IVO).
- ▶ Vilka rättigheter du har i förhållande till det nya hemmet.

Exempel på anpassningar:

- Att du får viktig information flera gånger.
- Att du får information på det sätt som du behöver, till exempel skriftlig, muntligt och/eller med bilder.
- Att du får uttrycka dina tankar, frågor och behov på ett sätt som passar dig, t ex stödperson, skriftligt, spela in, sms m.m.
- Att du får så många pauser du behöver under ett möte.
- Att du får använda hjälpmedel
- Att den fysiska miljön i t ex mötesrummet passar dig och dina behov. Exempelvis inga störande ljud, ljus som sticker i ögonen m.m.
- Anpassade måltider, t ex att du får din mat separerad i olika skålar istället för blandat på tallriken.

2 Mina rättigheter SOM PLACERAD

Om du blivit placerad har du rätt till olika saker. Om dina frågor inte finns besvarade i denna skrift kan du titta i Barnombudsmannens information "Dina rättigheter" eller i IVO:s sida för barn och unga. Där finns generell information till placerade barn och unga. I det här kapitlet beskrivs vilka rättigheter du har om du är placerad och har NPF.

Om du är placerad på SiS får personalen i vissa fall använda visst tvång mot dig. Det kan du läsa mer om i avsnittet om tvångsåtgärder på sidan 10.

Du har rätt att vara delaktig

Din rätt att vara delaktig i allt som rör dig finns kvar även när du är placerad. Boendet måste även göra det möjligt för dig att ta del av den vård och behandling du ska ha. Den vårdplan du fick inför placeringen visar vad du ska få för vård. När du är placerad ska du även få en genomförandeplan som visar hur vården ska genomföras.

Du har rätt att:

- ▶ Säga vad du tycker och känna dig lyssnad på.
- ▶ Vara med när man planerar saker som gäller dig,
- ▶ När du är med och planerar eller ska få vård har du rätt till olika anpassningar för att kunna vara delaktig. Till exempel anpassade möten, hjälpmedel osv.
- ▶ Få anpassad information. Till exempel både muntlig och skriftlig information eller information i bilder.
- ▶ Få stöd och hjälpmedel som underlättar din vardag om du har NPF.

Om du behöver hjälpmedel

Det finns många olika hjälpmedel som till exempel kan hjälpa dig att planera, hitta eller ta dig fram.

Om du tror att du skulle ha användning av hjälpmedel ska du ta kontakt med en person som kan skriva ut hjälpmedel. Den personen kallas för en förskrivare och är ofta en arbetsterapeut. Du kan ta kontakt med till exempel en vårdcentral, en minnesmottagning, psykiatrimottagning, barn- och ungdomsmottagning eller habiliteringsverksamhet. Finns det inte någon förskrivare där får du veta vem du ska kontakta istället.

Du kan också be boendet att köpa in enklare hjälpmedel eller hjälpa dig att komma i kontakt med en förskrivare.

Exempel på hjälpmedel:

- Brusreducerande hörlurar
- Brusreducerande glasögon (QuietFrames)
- Att du får ha keps, sjal, luva eller solglasögon på dig när du vill
- Skärmar för att dämpa intryck, t ex på skolbänken eller i allmänna utrymmen
- Fidget toys eller andra taktila stressreducerande hjälpmedel.
- Exempel hjälpmedel för planering och kommunikation:
- Bildstöd som välja-kartor och instruktioner.
- Checklistor som packlistor, handlingslistor eller som stöd vid möten.
- Scheman som ger en överblick över dag, vecka och månad och i vilken ordning saker ska hända eller göras, hur-göra-listor.
- Klockor och tidur som synliggör tid, till exempel hur lång tid en aktivitet pågår.
- Färgmarkeringar och symboler som markerar var saker finns eller ska placeras.

Vård och behandling

Vilken vård och behandling du får när du är placerad beror på vilka behov du själv har. De olika boendena kan också ha olika inriktning. Det gör att behandlingsmetoderna kan vara lite olika. Behandlingen kan ske individuellt, i grupp och med din familj.

Målet med vården på ett ungdomshem eller familjehem är att du ska kunna återvända hem, eller flytta till ett eget boende när det är dags.

Exempel på vård och behandling är:

- ▶ Kognitiv beteendeterapi (KBT)
- ▶ Motiverande Samtal (MI)
- ▶ Problemlösning Umgänge Livsmål Självkontroll (PULS)
- ▶ Start, Teori Och Praktik, Paus, Avslut (STOPPA)
- ▶ Återfallsprevention (ÅP)

Din rätt att må bra

Du har rätt att:

- ▶ Få den sjukvård du behöver för att må bra. Det kan t.ex. handla om att få träffa en kurator eller psykolog. Det kan också handla om att få de mediciner du behöver.
- ▶ Få gå till en tandläkare.
- ▶ Få mat som är näringsriktig och som passar dig om du till exempel har diabetes eller är vegetarian, eller om du av andra skäl inte äter viss mat.

Kontaktperson via socialtjänsten

Om du har NPF har du rätt att söka om att få en kontaktperson via socialtjänsten. Socialtjänsten går då igenom din ansökan för att se om det är en sådan du behöver.

En kontaktperson ska ge stöd och fungera som en vän. Det kan vara någon att prata med och umgås med. En kontaktperson kan också hjälpa dig att prata med myndigheter. Det kostar ingenting att ha en kontaktperson.

Om du är över 15 år

Om du är över 15 år kan du själv ansöka om en kontaktperson. För att ansöka om en kontaktperson ska du vända dig till din socialsekreterare.

Om du är under 15 år

Om du är under 15 år kan du kontakta din socialsekreterare och säga att du vill ha en kontaktperson. Socialtjänsten kan hjälpa dig med hur du ska göra för att få en kontaktperson, men din vårdnadshavare kan behöva acceptera att du får en kontaktperson.

Om du är placerad enligt LVU har socialtjänsten ansvar för dig. Då kan du kontakta socialtjänsten även utan att dina föräldrar vet om det. Socialtjänsten kan hjälpa dig med hur du ska göra för att söka om en kontaktperson.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

Insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson riktar sig till barn och unga som har ett särskilt behov av stöd och vägledning för att inte fastna i missbruk, brottslighet eller annat socialt nedbrytande beteende.

Om du är över 15 år

Om du är över 15 år kan en särskild kvalificerad kontaktperson som huvudregel bara utses om du själv har ansökt om det eller samtyckt till det.

Om du får en särskild kvalificerad kontaktperson genom LVU kan du däremot inte tacka nej till den. Detta kallas ibland för mellantvång. Det används när möjligheten till frivilliga insatser är slut och ditt beteende annars kan leda till tvångsvård.

Om du är under 15 år

Om du är under 15 år kan en särskild kvalificerad kontaktperson som regel bara utses om din vårdnadshavare har ansökt om det eller samtyckt till det.

Om du får en särskild kvalificerad kontaktperson genom LVU kan din vårdnadshavare däremot inte tacka nej till den. Detta kallas ibland för mellantvång. Det används när möjligheten till frivilliga insatser är slut och ditt beteende annars kan leda till tvångsvård.

Dina rättigheter vid övergrepp, hot och våld vid placering

Ingen får göra dig illa. Du har rätt till skydd mot alla former av våld, övergrepp, misshandel, eller utnyttjande oavsett var du befinner dig eller bor. Om det ändå skulle hända att du utsätts för ett brott har du flera rättigheter.

Du har rätt att:

- ▶ Anmäla till polisen.
- ▶ Få hjälp med anmälan.
- ▶ Ta med dig en person som kan ge dig stöd när du ska till polisen eller till domstolen. Du kan välja en person du känner och har förtroende för. Du kan också vända dig till socialtjänsten eller till en organisation som arbetar med att stödja brottsoffer för att få någon som kan följa med dig.
- ▶ Få information om dina brottsofferrättigheter.
- ▶ Få anpassad kommunikation och information. Till exempel både muntlig och skriftlig information eller information i bilder. Du har också rätt att ställa frågor om det är något du inte förstår och att säga till om någon har missuppfattat dig.
- ▶ Få det stöd du behöver. Du kan vända dig till polisen, boendet eller din socialtjänsthandläggare och säga att du behöver stöd. Du kan också kontakta en organisation som arbetar med att stödja brottsoffer.
- ▶ Få vård om du behöver det. Vården kan också dokumentera skador om du har fått det.

- ▶ Känna dig trygg och att skyddas från att utsättas för brott på nytt. Det kan exempelvis innebära att boendet ska se till att du inte behöver ha kontakt med den som har utsatt dig. Det kan också betyda att socialtjänsten har ansvar att flytta dig till ett annat boende där du kan känna dig trygg.
- ▶ Få veta om boendet eller socialtjänsten har gjort en Lex Sarah-anmälan till IVO om det du har utsatts för.

Du har rätt att få information om

När du anmäler ett brott har polisen en skyldighet att ge dig information om bland annat:

- ▶ Var du kan få stöd och hjälp.
- ▶ Vem du kan kontakta för att få information om ditt ärende hos polisen.
- ▶ Hur din anmälan kommer att hanteras.
- ▶ Vad du behöver göra och vad som förväntas av dig.
- ▶ Möjligheterna att få skadestånd och brottsskadeersättning.
- ▶ Möjligheterna att få ett målsägandebiträde.

Det här är ett målsägandebiträde

I vissa fall har du också rätt till ett målsägandebiträde. Det är en advokat eller jurist som ska tillvarata brottsutsattas intressen. Målsägandebiträdet ska ge dig stöd och hjälp, till exempel genom att följa med dig till polisförhör, förklara rättsprocessen och hjälpa dig med frågan om skadestånd. Du kan tala om för polisen att du vill ha ett målsägandebiträde redan när du gör anmälan. Du kan också säga till om du vill ha en särskild advokat eller jurist som ditt målsägandebiträde. Det kostar ingenting att få ett målsägandebiträde.

Vad räknas som ett brott

Ett brott är en handling som är belagd med straff i svensk lag. Det finns många olika former av brott. Om du är osäker på om det du blivit utsatt för är ett brott kan du ringa polisen 114 14 och fråga.

Några exempel på brott är:

- ▶ Brotts mot liv och hälsa
- ▶ Psykisk eller fysisk misshandel
- ▶ Hot, förföljelse eller, stalkning
- ▶ Förtal, ärekränkning eller ofredande
- ▶ Sexuellt ofredande, sexuellt utnyttjande eller våldtäkt
- ▶ Snatteri, stöld och rån
- ▶ Förskingring och bedrägeri

Trakasserier och sexuella trakasserier

Du har rätt att inte bli trakasserad. Om trakasserier är av allvarligt slag kan det vara ett brott. Då kan du vända dig till polisen. Om du är osäker på om det är ett brott kan du också ringa 114 14 och fråga polisen om det är ett brott. I förra avsnittet finns mer information om vilka rättigheter du har som brottsoffer.

Även om trakasserier inte är ett brott har boendet eller skolan skyldigheter att se till att det slutar.

Trakasserier i skolan

- ▶ Alla former av trakasserier är förbjudna i skolan.
- ▶ Om du upplever dig trakasserad i skolan måste du prata med din lärare eller någon annan vuxen.
- ▶ Skolan har en skyldighet att se till att trakasserierna slutar.
- ▶ Om skolan inte gör något kan du vända dig till Diskrimineringsombudsmannen, en antidiskrimineringsbyrå eller till Skolinspektionens barn och elevombud.

Trakasserier inom HVB eller SiS institution

Om du upplever trakasserier eller sexuella trakasserier på grund av att du har NPF, är tjej, kille, ickebinär, hur du klär dig, din sexuella läggning, din hudfärg, religiösa övertygelse eller ålder inom HVB-boendet eller inom SiS har boendet en skyldighet att se till att det slutar. Om de inte gör något kan du vända dig till Diskrimineringsombudsmannen eller en antidiskrimineringsbyrå. Du bör även berätta om vad du varit med om för din socialsekreterare.

Om trakasserierna är sexuella kan det även vara fråga om ett brott. Då kan du vända dig till polisen.

Utbildning

Du behöver och har rätt att gå i skolan. Grundskolan är kostnadsfri och ska vara tillgänglig för alla. Om du vistas i SiS särskilda ungdomshem kan du delta i utbildning vid ungdomshemmet om det inte är lämpligt att du går i en vanlig skola.

Dina rättigheter till utbildning

Du har rätt till utbildning. Enligt skollagen har skolan skyldighet att ge extra stöd till den elev som behöver det. Stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs. Det innebär att det ska ges utifrån elevens egna behov och förutsättningar. Om stödet inte kan ges i den vanliga förskolan och grundskolan ska kommunen erbjuda plats i särskilt anpassade former.

Dina rättigheter i skolan

- ▶ Du har rätt att få hjälp att söka eller välja utbildning eller annan sysselsättning.
- ▶ Du har rätt att få undervisning i alla ämnen.
- ▶ Du har rätt till en tillgänglig skolmiljö
- ▶ Du har rätt till hjälpmedel för att klara skolarbetet.

Skolhjälpmedel är ett delat ansvar mellan varje skola och hälso- och sjukvården.

Kontakta din lärare eller rektor om det gäller anpassade läromedel, anpassad utrustning eller tillgänglighet i skolan. Om det gäller hjälpmedel i andra situationer kan du läsa avsnittet om hjälpmedel.

Tvångsåtgärder

Om du är placerad på SiS med stöd av Lagen om vård av unga, LVU, kan SiS i vissa fall använda tvångsåtgärder. Det kallas också för särskilda befogenheter. Det kan exempelvis röra sig om avskiljning, vård i enskildhet eller att du inte får använda telefon och dator som du vill.

Tvångsåtgärder får bara användas om det är nödvändigt. Personalen får aldrig använda mer tvång än vad som behövs. Om alternativ till tvång finns ska det användas först. Det står i lagen. För dig med NPF kan det exempelvis betyda att SiS inte får avskilja dig om det räcker att du får gå in på ditt rum och vara ifred.

Om bristen på anpassningar utifrån din funktionsnedsättning leder till att du utsätts för tvångsåtgärder kan det vara diskriminering.

Om personalen använder tvångsåtgärder ska de alltid förklara för dig varför de gör det.

Du har rätt till ett uppföljningssamtal. Där kan du berätta om hur du upplevde tvångsåtgärden. Du har rätt att säga nej till ett uppföljningssamtal om du inte vill.

På SiS hemsida kan du läsa mer om olika tvångsåtgärder, vilka beslut du kan överklaga och hur du annars kan lämna synpunkter på vården:

<https://www.stat-inst.se/for-ungdomar-och-klienter/information-till-dig-som-vardas-pa-sis-sarskilda-ungdomshem-med-stod-av-lvu/>

Vem pratar jag med när något känns fel eller fungerar dåligt?

- ▶ I första hand bör du prata med personal på hemmet eller annan vuxen som du har förtroende för.
- ▶ Om du har synpunkter på hur du har det, vad som planeras för dig eller om du inte är nöjd med hur du får träffa dina föräldrar eller andra, bör du prata med din socialsekreterare.
- ▶ Om du inte får tag i din socialsekreterare eller tycker att hen inte bryr sig om vad du säger, kan du vända dig till socialsekreterarens chef.
- ▶ Om du inte får svar på dina frågor kan du kontakta IVO.
- ▶ Om du vill klaga eller berätta om det som inte fungerar bra i socialtjänsten eller hälso- och sjukvården kan du kontakta IVO.
- ▶ Du har rätt att prata med IVO utan att fråga någon om lov.
- ▶ Du kan vara anonym när du kontaktar IVO. Men om du vill att IVO ska utreda eller undersöka något måste de oftast få veta lite mer, till exempel vilket HVB-hem det gäller.

3 Mina rättigheter

EFTER AVSLUTAD PLACERING

Vilka rättigheter du har i samband med utskrivning beror på hur gammal du är och i vilken situation du är i.

Du har alltid rätt att:

- ▶ Vara delaktig i din planering inför utskrivning
- ▶ Ha kontakt med din socialsekreterare även efter utskrivning
- ▶ Få stöd och hjälpmedel i vardagen
- ▶ Få habilitering
- ▶ Få utbildning eller sysselsättning
- ▶ Få information om vilka rättigheter du har
- ▶ Säga vad du tycker och känna dig lyssnad på
- ▶ Vara med när man planerar saker som gäller dig
- ▶ När du är med och planerar för din utskrivning och det stöd du

behöver har du rätt till olika anpassningar för att kunna vara delaktig. Till exempel anpassade möten, hjälpmedel osv.

- ▶ Få anpassad information. Till exempel både muntlig och skriftlig information eller information i bilder.
- ▶ Få stöd att samordna dina insatser, till exempel genom en Samordnad individuell plan (SIP).

Din rätt till stöd efter avslutad placering

Vilket stöd du eller din familj kan få beror på vilken funktionsnedsättning du har och hur mycket den påverkar din vardag. Om du behöver stöd från flera håll har du rätt att få en Samordnad Individuell Plan, en SIP. SIP är till för att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska kunna samordna sina insatser så du får det du behöver. Skola och andra verksamheter kan också vara med i planen.

Om du är över 15 år

Om du är över 15 år kan du själv kontakta din socialsekreterare och ansöka om stöd. Det kan ske muntligt eller skriftligt.

Om du är under 15 år

Om du är under 15 år eller av annat skäl inte kan ansöka själv är det din vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare som ansöker om stöd.

Din rätt till eget boende

Kommunen har ansvar för bostadsförsörjningen i kommunen.

Det betyder inte att alla har rätt att få en bostad av kommunen. I vissa fall har dock kommunen en skyldighet att hjälpa till med bostad. Det handlar om vissa äldre personer, vissa personer med funktionsnedsättning och vissa nyanlända som fått uppehållstillstånd och som inte kan ordna sitt boende på annat sätt.

Om du behöver flytta till eget boende efter din placering men inte har någon som kan hjälpa dig eller råd att betala för boendet måste du berätta det för din socialsekreterare som får pröva om du har rätt till ett boende från kommunen.

Du har rätt till stöd i ditt boende oavsett om du flyttar till eget boende eller flyttar tillbaka till din vårdnadshavare.

Din rätt till habilitering efter placering

Barn och unga som har NPF har rätt till habilitering. Habilitering går ut på att allt ska fungera så bra som möjligt i alla delar av vardagslivet. Det handlar bland annat om medicinska insatser, anpassning av hemmiljön, utprovning av hjälpmedel samt stöd för att främja motorisk, språklig, psykisk och pedagogisk utveckling.

Habiliteringen är ofta organiserad som ett team med tillgång till bland andra läkare, sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, logoped, psykolog och kurator. Till teamet är ofta en läkare kopplad. Om du ska få stöd från flera håll kan du få hjälp att samordna planeringen exempelvis i en Samordnad Individuell Plan, en SIP. Det är kommunen eller regionen där du bor som har ansvar för att det görs en SIP.

Planen ska utgå från vad du behöver och du har alltid rätt att berätta vad du tycker. Du kan också själv föreslå att du ska få en SIP. Ett sätt är att be någon som du har kontakt med inom skolan, sjukvården eller omsorgen om hjälp. Hen kan då antingen hjälpa dig att bjuda in till ett möte, eller hänvisa dig vidare till de som har ansvar för SIP i din kommun eller region.

Din rätt till utbildning eller sysselsättning efter placering

Grundskolan är obligatorisk i Sverige. Det gör att du alltid har rätt att få gå i skolan. När du gått klart grundskolan finns möjligheter att fortsätta utbildningen exempelvis i gymnasiet, yrkeshögskola, folkhögskola eller universitet.

De rättigheter du har till utbildning när du är placerad har du även när du avslutat din placering. se tidigare avsnitt om utbildning.

Din socialsekreterare ska hjälpa dig:

- ▶ Att få utbildning eller annan sysselsättning
- ▶ Att du får det stöd du behöver i skolarbetet

Skolhjälpmedel är ett delat ansvar mellan varje skola och hälso- och sjukvården.

Kontakta din lärare eller rektor om det gäller anpassade läromedel, anpassad utrustning eller tillgänglighet i skolan. Om det gäller hjälpmedel i andra situationer kan du läsa avsnittet om hjälpmedel.

I skolan finns elevhälsan med skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog, skolkurator och någon som har specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.